
ОСНОВНІ ЕТАПИ 60-ТИ РІЧНОЇ ІСТОРІЇ КАФЕДРИ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

УДК 378

Бобіна О.В. (Bobina O.V.)

Національний університет кораблебудування імені адмірала С.О. Макарова

Соціально-гуманітарні знання особлива складова інженерної і технічної підготовки. За будь-яких часів майбутні інженери отримували гуманітарні знання. Стаття присвячена основним етапам історії кафедри, яка забезпечувала таку підготовку.

Ключові слова: *інженер, освіта, гуманітарна освіта, історія, НУК.*

Socially-humanitarian knowledge is a special part of engineering and technical preparation. In any time future engineers gain humanitarian education. The article is devoted to the main periods of department's history, which provided such preparation.

Key words: *engineer, education, humanitarian education, history, NUS.*

Кафедра соціально-гуманітарних дисциплін виникає в 30-х рр. ХХст. В 1930р. відбувається реорганізація структури молодого Миколаївського кораблебудівного інституту. Суть її – перехід від структури технікуму до структури ВНЗ. Закінчення трансформації припадає на 1939р. В цьому році затверджується перший Статут інституту. В ньому замість навчальних кабінетів і лабораторій, які відповідали за викладання дисциплін, зафіксована кафедральна структура побудови інституту. До кафедр соціально-гуманітарного напрямку (за Статутом 1939р.) віднесено кафедри: 1) основ марксизму-ленінізму; 2) іноземних мов; 3) фізичного виховання.

До 1938р. в інституті функціонував кабінет соціально-економічних дисциплін. Кабінет забезпечував викладання таких дисциплін: 1) Історія класової боротьби і історія партії; 2) Політекономія; 3) Міжнародна політика;

4)Історичний матеріалізм; 5)Професійний рух. Крім цих дисциплін студенти вивчали іноземну мову і українську мову. З початку 30-х рр. остання перестала викладатись. В 1938р. кабінет соціально-економічних дисциплін перетворюється на кабінет основ марксизму-ленінізму. А в 1939р. – на кафедру основ марксизму-ленінізму. Склад кафедри – шість викладачів і завідувач кабінетом. Викладачі – А. Т. Нагорний, Л. М. Логос, В. А. Власов, А. К. Романський, Н. Й. Островський, М. О. Шах. Завкабінетом – І. Д. Бакуніна. Перший завкафедри –А. Т. Нагорний.

Майже тридцять років проіснувала ця кафедра. В 1967 р. наказом по Міністерству вищої і середньої спеціальної освіти СРСР від 12 червня на базі кафедри утворено дві самостійні: 1) кафедра історії КПРС і 2) кафедра філософії і наукового комунізму. Згодом остання була поділена ще на дві. Саме ці кафедри очолили соціально-громадську роботу в Миколаївському кораблебудівному інституті. При всьому сьогодиньньому скептицизмі до історії КПРС і наукового комунізму, безперечним було те, що викладачі вчили студентів багатьом необхідним речам. Студенти, як мінімум, багато читали, працювали з літературними джерелами, робили конспекти. Хто з сучасних студентів вміє робити правильний конспект? Кожен тиждень готувались політінформації, регулярно проводились студентські конференції, зустрічі з цікавими людьми. Викладачі кафедр працювали лекторами товариства "Знання", лекторами обласного і міського комітетів КПУ (молоді важко вже пояснити, що це таке). Викладачі разом із студентами працювали в будівельних загонах, разом із студентами допомагали селянам збирати врожаї винограду, яблук, картоплі.

На кінець 70-х – поч. 80-х рр. ХХ ст. склад кафедри стабілізується і набуває класичного зразка. Старше покоління – доценти, кандидати наук Недо М. П. Михеев С. П. Середнє покоління – кандидат наук, доцент, завідувач кафедри Чуркіп В.Ф., доценти Багмет М.О., Вашкевич В.М., Молодь – викладачі Макарчук С. С., Бушуєв В. П., Кондуков А. Ю., Бобіна О. В. Зав. кабінетом історії КІРС – Драгомирова Г. П. Лаборантами були – Берко Л.П.,

Каніда Л.О. Саме в такому складі, в основному, кафедра зустріла переламні 90-ті роки.

В 1990р. кафедру історії КПРС було перейменовано в кафедру політичної історії. За 1990-1991рр. навчальний рік було підготовлено програму нового курсу "Соціально-політична історія ХХ століття". В другому семестрі викладачі читали свої спецкурси. Вперше, за роки радянської влади кафедра самостійно склала навчальну програму, за якою працювала. З 1991р. частина викладачів стала читати курс історії України. Залишались актуальними спецкурси "Історія суднобудування і флоту", "Інженер і культура", "Історія сталінських злочинів". На випускні кафедри були направлені пропозиції щодо викладання таких спецкурсів як "Історія інженерної думки", "Історія підприємництва", "Історія науки і техніки".

Але події розгортались швидко. І вже в червні 1991р. приймається рішення про об'єднання кафедр політичної історії, філософії і політології в одну кафедру – суспільних наук. Очолив кафедру кандидат історичних наук, доцент Вашкевич В.М.

З нового навчального року (1991/1992) викладання соціально-гуманітарних дисциплін забезпечували 25 викладачів. З них 14 кандидатів наук, 12 доцентів. Для зав. кафедри навантаження встановлено в 450 год., керівникам секцій – 500 год., викладачам – 700 год. Об'єднана кафедра почала читати абсолютно нові курси: Історія України, Політологія, Соціологія, Релігієзнавство. Пізніше – Основи психології, Культурологія, Етика і естетика.

Поступовий розвиток ускладнився рядом факторів. Перший – чисельність викладачів і співробітників не дозволяла ефективно управляти навчально-виховним процесом. Дуже різні люди об'єднались в єдиний трудовий колектив.

Друга проблема – економічна криза, яка призвела до погіршення матеріального становища всіх – викладачів, студентів, співробітників інституту. Звичайним явищем стала велика інфляція і постійні затримки заробітної платні. Проїзд в автобусі коштував 50.000 купонів, чоловічі брюки 6.000.000 купонів. І то, ці купоно-карбованці могли не виплачувати місяць-півтора. Викладачі

вимушено працювали на неповну ставку або писали заяви на відпустки за власний рахунок. Вища освіта, на деякий час, стала абсолютно нікому не потрібна. Деякі студенти, які торгували на ринку "Евіс", навіть глузували з викладачів.

Частина викладачів залишила університет, шукаючи кращої долі в приватних ВНЗ, приватних підприємствах, створюючи свої "фірми". Велика кількість викладачів перейшли в філіали інших ВНЗ, які відкрились в Миколаєві.

Таким чином, до організаційних проблем додалась важка атмосфера невпевненості і тривоги. В 1994 р. відбувається чергова реорганізація. На базі єдиної кафедри створюють дві: кафедру соціально-гуманітарних дисциплін і кафедру філософії і культурології. Цей час кафедра зустріла в такому складі: Вашквич В.М. (зав.каф.); Макарчук С.С., Ахвердибеков С.Б., Молодих І.В., Кондуков А.Ю., Багмет А.М., Бобіна О.В., Федоренко М.О. (викладачі); Горбунова Т.В. (зав.каб.), Берко Л.П. (лаборант); Дюндін Д.А., Коростильова І.В., Шаповалова І.В., Харькова Р.В. (працівники соціологічної лабораторії). В сер. 90-х рр. поступово визначився блок нових соціально-гуманітарних дисциплін, які вивчаються в ВНЗ: 1)"Історія України", 2)"Політологія", 3)"Соціологія". 4)"Психологія". Згодом з'явилися "Ділові комунікації", "Педагогіка", "Педагогіка вищої школи". За ці роки проведена велика робота. Сумлінно виконується навчальне навантаження, загальним обсягом від 8 до 11 тисяч годин. Тричі перероблялись Навчальні робочі програми. Останній раз в 2007-2008 рр. відповідно до вимог Болонського процесу і створення єдиного європейського освітнього простору. За десять останніх років, підготовлено шість навчальних посібників, один з грифом МОН України, п'ять методичних посібників для стаціонарного відділення, чотири для заочного. В 2007 р. викладачі Зінько О.В. і Федоренко М.О. захистили дисертації на здобуття вченого ступеня кандидата наук. Викладачі кафедри стали постійними учасниками ряду конференцій, їх знають в місті і області.

Десятиріччя Гуманітарного інституту НУК (1998-2008рр.) кафедра соціально-гуманітарних дисциплін зустрічала в такому складі: 1)Багмет А.М.

(доц. НУК), 2)Бобіна О.В. (зав.каф.), 3)Коростильова І.В. (викл.), 4)Матвієнко Л.В. (викл.), 5)Молодих І.В. (канд.філософ.н., доц.), 6)Сонечко О.С., (викл.), 7)Федоренко М.О. (капд.іст.н., ст.викл.), 8)Яцунська О.С. (к.політ.н., доц.).
Методисти 1)Берко Л.П. (зав.каб.), 2)Сименюк О.А., 3)Дюндін Д.А., 4)Косар В.В., 5)Петрова О.С. Активно працюють сумісники – Шаповалова І.В. (державний чиновник сьомого рангу), викладачі – Котляр Ю.В. (доктор наук, професор), Мірошкіна Н.В. (канд.філософ.н., ст.викл.)

Перспективою кафедри є підготовка повноцінних навчальних і методичних посібників, захист дисертацій молоддю, проведення конференцій, розвиток матеріально-технічної бази кафедри.

Але на перешкоді цим планам може стати реалізація Наказу МОНУ від 09.07.2009р. №642 "Про організацію вивчення гуманітарних дисциплін за вільним вибором студента". На думку міністра освіти, яка закріплена в наказі, потрібно ліквідувати обов'язкове вивчення в технічних ВНЗ таких дисциплін як "Правознавство", "Економічне теорія", "Соціологія", "Релігієзнавство", "Психологія", "Політологія", "Культурологія" і ввести т.зв. "вільну траєкторію вибору". Система соціально-гуманітарних дисциплін знову опинилась в умовах трансформації.